MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

______________________ hokimligi maktabgacha va maktab ta’limi boshqarmasi ___________________ maktabgacha va maktab ta’limi bo‘limi tasarrufidagi __-umumiy o‘rta ta’lim maktabi tasviriy san’at fani o‘qutivchisi ______________________________ning

20__-20__-o‘quv yiliga 7-sinflar uchun IV chorak

DARS ISHLANMALARI

“TASDIQLAYMAN”

O‘IBDO‘________ ______________________

20__-20__-o‘quv yili uchun tuzilgan tasviriy san’at fanidan IV chorak taqvimiy mavzu rejasi

№	Mavzu nomi	Soat	Sana	Izoh
IV chorak				
1.	Dizayn san’ati	1		
2.	Arxitekturada kompozitsiya. Interyer dizayni	1		
3.	Arxitekturada kompozitsiya. Eksteryer dizayni	1		
4.	Arxitektura muhitida graffiti kompozitsiyasi	1		
5.	**Nazorat ishi – 4. “Sport musobaqalari” mavzusida devoriy tasvir - graffiti uchun kompozitsiya ishlash**	1		
6.	“Orzumdagi shahar” mavzusida me’moriy kompozitsiya ishlash	1		
7.	“Orzumdagi shahar” mavzusida me’moriy kompozitsiya ishlash. **Nazorat ishi – 5. Yozma va ijodiy ish**	1		
8.	Fotografiyada kompozitsiya	1		

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Dizayn san'ati
Ta'limiy maqsad: tasviriy san'atning turlari, janrlari, oqim va yo'nalishlari, ijodkor rassomlar, dizayn, kompozitsion faoliyat, kitobat san'ati haqidagi ma'lumotlar bilan tanishtirish va ko'nikma va malakalarini shakillantirish.
Tarbiyaviy maqsad: tasviriy san'at to'garaklarida olgan bilimlarini, o'zlashtirgan amaliy kompetensiyalarini shakillantirish, amaliy topshiriqlarni bajarishda, o'z mahoratlarini oshirib borish, ijodiy faoliyat bilan bog'liq bo'lgan rassomlik, haykaltaroshlik, dizaynerlik, me'morlik kabi kasblar haqida tasavvurga ega bo'lish hamda kasb-hunar egallashga yo'naltirish.
Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarning badiiy ijodiy qobiliyatlari, badiiy - estetik didlarini o'stirish, tasviriy malakalarini va mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish.
Mashg'ulot metodi: tushuntirish, savol-javob, suhbat, amaliy, yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.
Jihozi: darslik, tarsviriy san'at mavzuga doir ko'rgazmalar, rasmlar, qalamlar, proyektor, tarqatma materiallar, o'quv qurollari, elektron materiallar.
O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:
Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:
axborot manbalaridan (ommaviy axborot vositalari: jurnal, gazeta, televizor, radio audio-video yozuv, kompyuter) foydalana olish;
media vositalardan zarur bo'lgan axborotlarni izlab topa olish;
topshiriqlarni bajarishda media madaniyatga rioya qilish.
Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:
inson mehnatini yengillashtiradigan, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish.
I. Tashkiliy qism: dars uchun yetarli miqdorda zarur ashyolar hozirlanadi.
Doskaga dars mavzusi va tegishli ma'lumotlar yozib qo'yiladi.
II. Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

Dizayn (inglizcha "design" – "loyiha", "chizma", "rasm") – buyum va mahsulotlarning estetik va funksional vazifalarini ifodalash maqsadida yaratilgan loyiha. Dizayn iste'mol buyumlari, avtomobillar, maishiy texnika, libos, reklama, jamoat va turarjoy binolari interyer va eksteryeri, mebel jihozlari, veb dizayni kabi yo'nalishlarda yaratiladi. O'zbekistonda dizayn san'ati rivojlanib, sanoat dizayni, libos dizayni, reklama dizayni, arxitektura, avtomobil va boshqa sohalar dizaynida faoliyat yuritayotgan o'zbek

dizaynerlarining mahsulotlari dunyo bozoriga chiqdi va taniqli brendlarga aylandi. Tasviriy san’at bilan jiddiy shug‘ullanib, dizayner bo‘lish uchun dizayn turlari va yo‘nalishlari borasida yetarli bilimga ega bo‘lish talab etiladi.

78-rasm. Libos dizayni

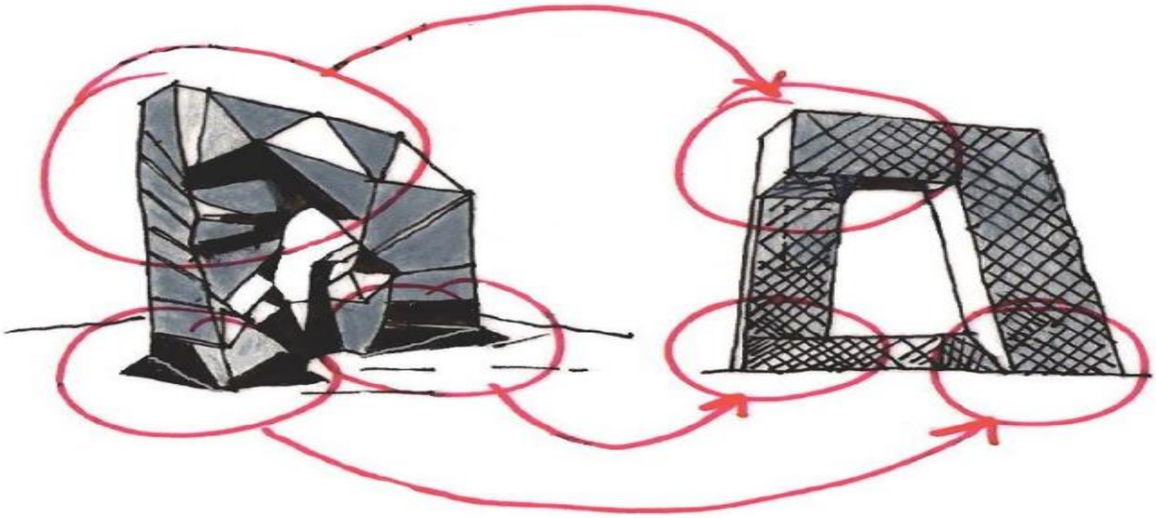

III.Mustahkamlash:

1. “Dizayn” so‘zi qanday ma’noni anglatadi?
2. Dizayn san’ati qachon paydo bo‘lgan va eng yirik dizayn maktablaridan qaysilarini bilasiz?
3. Dizayn san’ati turlariga misol keltiring.
4. Arxitektura dizayni, reklama dizayni va libos dizayni deganda nimani tushunasiz?

IV.Baholash: to‘garak a’zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, mashg‘ulotda faol qatnashgan o‘quvchilar rag‘batlantirish.

V.Uyga vazifa: mavzuga oid tasvirlar ishlash.

O‘IBDO‘: ________________________ _______________ _______________

(imzo) *(sana)*

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Arxitekturada kompozitsiya. Interyer dizayni.
Ta'limiy maqsad: tasviriy san'atning turlari, janrlari, oqim va yo'nalishlari, ijodkor rassomlar, dizayn, kompozitsion faoliyat, kitobat san'ati haqidagi ma'lumotlar bilan tanishtirish va ko'nikma va malakalarini shakillantirish.
Tarbiyaviy maqsad: tasviriy san'at to'garaklarida olgan bilimlarini, o'zlashtirgan amaliy kompetensiyalarini shakillantirish, amaliy topshiriqlarni bajarishda, o'z mahoratlarini oshirib borish, ijodiy faoliyat bilan bog'liq bo'lgan rassomlik, haykaltaroshlik, dizaynerlik, me'morlik kabi kasblar haqida tasavvurga ega bo'lish hamda kasb-hunar egallashga yo'naltirish.
Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarning badiiy ijodiy qobiliyatlari, badiiy - estetik didlarini o'stirish, tasviriy malakalarini va mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish.
Mashg'ulot metodi: tushuntirish, savol-javob, suhbat, amaliy, yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.
Jihozi: darslik, tarsviriy san'at mavzuga doir ko'rgazmalar, rasmlar, qalamlar, proyektor, tarqatma materiallar, o'quv qurollari, elektron materiallar.
O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:
Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:
o'zining fuqarolik burch va huquqlarini bilish.
Milliy va umummadaniy kompetensiya:
san'at asarlarini tushuna olish va undan zavqlanish.
I. Tashkiliy qism: dars uchun yetarli miqdorda zarur ashyolar hozirlanadi.
Doskaga dars mavzusi va tegishli ma'lumotlar yozib qo'yiladi.
II. Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

Interyer arxitektura va dizayn sintezi bo'lib, xona muhiti hamda undagi buyum va jihozlarning o'zaro mutanosibligi dizayn loyihasi asosida rejalashtiriladi. Binoning arxitekturaviy yechimi, u qaysi uslubda qurilganligi interyer dizaynini belgilab beradi. Masalan, biror-bir arxitekturaviy uslubda qurilgan bino uchun o'sha bino uslubiga mos interyer yaratish, jihozlash talab etiladi. Buni biz haytekva klassikuslubda qurilgan bino va uning interyerlari misolida ko'rishimiz mumkin. Interyer qanday maqsadda yaratilgani, vazifasi, unda joylashganjihoz va buyumlar asosida xona dizayni ishlanadi. Shuning uchun ofi s va jamoat tashkilotlari, teatr va kinoteatrlar, vokzal va shifoxonalar, ta'lim muassasalari, turarjoylar interyeri bir-biridan farq qiladi.

83-rasm. Klassik uslubdagi uy eksteryeri

84-rasm. Klassik uslubdagi uy interyeri

III.Mustahkamlash:
1. Interyer deganda nimani tushunasiz?
2. Bino interyeri dizaynini yaratishda nimalarga ahamiyat qaratish lozim?
3. Interyer uslubi deganda nimani tushunasiz?

IV.Baholash: to‘garak a’zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, mashg‘ulotda faol qatnashgan o‘quvchilar rag‘batlantirish.

V.Uyga vazifa: mavzuga oid tasvirlar ishlash.

O‘IBDO‘: ______________________ ______________ ______________

(imzo) *(sana)*

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Arxitekturada kompozitsiya. Eksteryer dizayni

Ta’limiy maqsad: tasviriy san’atning turlari, janrlari, oqim va yo‘nalishlari, ijodkor rassomlar, dizayn, kompozitsion faoliyat, kitobat san’ati haqidagi ma’lumotlar bilan tanishtirish va ko‘nikma va malakalarini shakillantirish.

Tarbiyaviy maqsad: tasviriy san’at to‘garaklarida olgan bilimlarini, o‘zlashtirgan amaliy kompetensiyalarini shakillantirish, amaliy topshiriqlarni bajarishda, o‘z mahoratlarini oshirib borish, ijodiy faoliyat bilan bog‘liq bo‘lgan rassomlik, haykaltaroshlik, dizaynerlik, me’morlik kabi kasblar haqida tasavvurga ega bo‘lish hamda kasb-hunar egallashga yo‘naltirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilarning badiiy ijodiy qobiliyatlari, badiiy - estetik didlarini o‘stirish, tasviriy malakalarini va mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish.

Mashg‘ulot metodi: tushuntirish, savol-javob, suhbat, amaliy, yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Jihozi: darslik, tarsviriy san’at mavzuga doir ko‘rgazmalar, rasmlar, qalamlar, proyektor, tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

hamkorlikda ishlash jarayonida jamoa va guruh a’zolari fikrini tinglay bilish, hurmat qilish, to‘g‘ri qabul qilish;

muloqotda o‘zidan kattalarga hurmat, kichiklarga izzat ko‘rsata olish.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

axborot manbalaridan (ommaviy axborot vositalari: jurnal, gazeta, televizor, radio audio-video yozuv, kompyuter) foydalana olish;

media vositalardan zarur bo‘lgan axborotlarni izlab topa olish;

topshiriqlarni bajarishda media madaniyatga rioya qilish.

I. Tashkiliy qism: dars uchun yetarli miqdorda zarur ashyolar hozirlanadi.

Doskaga dars mavzusi va tegishli ma’lumotlar yozib qo‘yiladi.

II. Darsning borishi:

№	Bo‘limlar	Vaqti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O‘tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O‘quvchilarni rag‘batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

Tasviriy san’atda eksteryer deganda me’moriy inshootlar va ularning tashqi ko‘rinishi tushuniladi. Eksteryer dizaynini yaratishning birinchi bosqichida chiziladigan bino nima uchun mo‘ljallanganini aniqlab olish kerak: turarjoy binosi, ko‘p qavatli savdo markazi, sport majmuasi va h.k. Arxitektura inshooti eksteryeri dizaynini yaratishda ushbu bino joylashgan muhit, u yerdagi boshqa arxitektura obyektlarini inobatga olish talab etiladi.

Masalan, tarixiy shaharlar muhitida zamonaviy dizayn yechimidagi binoni loyihalash muhitning o‘ziga xosligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Yoki aksincha, zamonaviy shaharlar muhitida o‘rta asrlarga oid dizayn yechimidagi arxitektura inshootlarini joylashtirish muhitning zamonaviyligiga birmuncha mos kelmaydi. Zamonaviy shahar muhiti uchun moslashtirilgan haytekuslubidagi dizayn yechimiga ega masjidlar bunga misoldir.

\III.Mustahkamlash:

1. Eksteryer deganda nimani tushunasiz?
2. Bino eksteryeri dizaynini yaratishda nimalarga ahamiyat qaratish lozim?
3. Bino eksteryerining an’anaviy va zamonaviy usullari deganda nimani tushunasiz?

IV.Baholash: to‘garak a’zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, mashg‘ulotda faol qatnashgan o‘quvchilar rag‘batlantirish.

V.Uyga vazifa: mavzuga oid tasvirlar ishlash.

O‘IBDO‘: ________________________ _______________ ______________

(imzo) *(sana)*

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Arxitektura muhitida graffiti kompozitsiyasi.
Ta'limiy maqsad: tasviriy san'atning turlari, janrlari, oqim va yo'nalishlari, ijodkor rassomlar, dizayn, kompozitsion faoliyat, kitobat san'ati haqidagi ma'lumotlar bilan tanishtirish va ko'nikma va malakalarini shakillantirish.
Tarbiyaviy maqsad: tasviriy san'at to'garaklarida olgan bilimlarini, o'zlashtirgan amaliy kompetensiyalarini shakillantirish, amaliy topshiriqlarni bajarishda, o'z mahoratlarini oshirib borish, ijodiy faoliyat bilan bog'liq bo'lgan rassomlik, haykaltaroshlik, dizaynerlik, me'morlik kabi kasblar haqida tasavvurga ega bo'lish hamda kasb-hunar egallashga yo'naltirish.
Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarning badiiy ijodiy qobiliyatlari, badiiy - estetik didlarini o'stirish, tasviriy malakalarini va mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish.
Mashg'ulot metodi: tushuntirish, savol-javob, suhbat, amaliy, yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.
Jihozi: darslik, tarsviriy san'at mavzuga doir ko'rgazmalar, rasmlar, qalamlar, proyektor, tarqatma materiallar, o'quv qurollari, elektron materiallar.
O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:
Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:
axborot manbalaridan (ommaviy axborot vositalari: jurnal, gazeta, televizor, radio audio-video yozuv, kompyuter) foydalana olish;
media vositalardan zarur bo'lgan axborotlarni izlab topa olish;
topshiriqlarni bajarishda media madaniyatga rioya qilish.
O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:
o'zining qiziqishlariga ko'ra qobiliyatlarini namoyon qila olish;
shaxsiy gigiyena va texnika havfsizligi qoidalariga rioya qilish.
I. Tashkiliy qism: dars uchun yetarli miqdorda zarur ashyolar hozirlanadi.
Doskaga dars mavzusi va tegishli ma'lumotlar yozib qo'yiladi.
II. Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

Strit art(inglizcha "street art" – "ko'cha san'ati") devoriy rasmlar, jamoat joylari va boshqa turli xil obyektlardagi tasvirlar, graffiti, ko'cha installyatsiyalari, stikerlar, posterlar, shuningdek, murallarni o'z ichiga oladi. Graffiti(italyancha "graffi to"– "tirnalgan") – devor yuzasiga bo'yoqlar yordamida chizilgan, tirnalgan rasm yoki matndan iborat devoriy tasvir. Graffi ti asosan shahar muhitida qo'llanadigan san'at turi hisoblanadi. Birinchi graffiti san'ati namunalari antik davr me'moriy yodgorliklari va amaliy san'at buyumlarida

topilgan. Ularda satirik xarakterdagi yozuvlar, karikatura tasvirlari ifodalangan. Qadimgi rimliklar graffi tilarni devor yuzalari hamda haykaltaroshlik namunalariga ishlaganlar. Qadimgi graffitilar mohiyati jihatidan zamonaviy graffi tilardan tubdan farq qilgan. Ularda asosan siyosiy ma’lumotlar, e’lonlaro‘rin olgan. Zamonaviy graffiti san’atining bir nechta turlari, uslublari va yo‘nalishlarimavjud. Ulardan asosiylari “Writing”, “Clean Advertising”, “Tagging” deb nomlanadi. Writinggraffiti san’atining asosiy yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, unda graffi ti yaratish texnikasi, uslubi cheklanmagan. Rassom o‘ziga ma’qul bo‘lgan uslubda ishlashi, turli materiallardan foydalanishi mumkin. Masalan, aerozolli bo‘yoqlar, devoriy markerlar, tayyor trafaretlar, mo‘yqalam.

3D graffiti– mazkur uslubda yaratilgan graffiti tasvirlari o‘ziga xos bajarish texnikasi tufayli hajmli ko‘rinadi. Shu kabi optik illyuziyaga ega kompozitsiyalar nafaqat devor, balki asfalt yuzalariga ham ishlanadi. Ko‘cha san’atida graffiti asarlari bilan bir qatorda murallarni ham uchratish mumkin. Graffiti va muralning farqli jihati, mural (lotincha “murus” – “devor”) juda katta hajmdagi bino devorlariga ishlanadi.

III.Mustahkamlash:

1. Strit art qanday san’at turi, uning qaysi turlarini bilasiz?
2. “Graffito” so‘zi qanday ma’noni anglatadi?
3. Graffiti va mural bir-biridan nimasi bilan farq qiladi?

IV.Baholash: to‘garak a’zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, mashg‘ulotda faol qatnashgan o‘quvchilar rag‘batlantirish.

V.Uyga vazifa: mavzuga oid tasvirlar ishlash.

O‘IBDO‘: ______________________ ______________ _____________

(imzo) *(sana)*

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Nazorat ishi – 4. “Sport musobaqalari” mavzusida devoriy tasvir - graffiti uchun kompozitsiya ishlash

Darsning maqsadi:

- Devoriy tasvir (graffiti) uchun kompozitsiya tuzish ko‘nikmasini shakllantirish.
- Harakatni tasvirlash va dinamikani ifodalashni o‘rgatish.
- Ranglar uyg‘unligi va shrift elementlaridan foydalanishni rivojlantirish.

Topshiriq:

“Sport musobaqalari” mavzusida devoriy tasvir (graffiti) uchun kompozitsiya loyihasini ishlab chiqing.

Rasmda quyidagilar aks etishi mumkin:

- Futbol, yugurish, basketbol, kurash kabi sport turlari
- Harakatdagi sportchi qiyofasi
- Sport ramzlari (to‘p, medal, kubok)
- Mavzuga mos yozuv (masalan: “G‘alaba!”, “Chempion!”)

Kerakli jihozlar:

- A3 formatdagi qog‘oz
- Oddiy qalam
- Marker, flomaster yoki guash bo‘yoq
- O‘chirg‘ich

Bajarish tartibi:

1. Avval kompozitsiya joylashuvini aniqlang (markaz, fon, yozuv joyi).
2. Sportchi harakatini soddalashtirilgan shaklda chizing.
3. Dinamikani ko‘rsatish uchun egri va keskin chiziqlardan foydalaning.
4. Yorqin va kontrast ranglardan foydalaning.
5. Ishni toza va estetik ko‘rinishda yakunlang.

Talablar:

- Kompozitsiya yaxlit bo‘lishi kerak.
- Harakat va kayfiyat aniq ifodalanishi zarur.
- Ranglar bir-biriga mos va uyg‘un bo‘lishi lozim.
- Yozuv elementlari rasm bilan uyg‘unlashgan bo‘lishi kerak.

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: “Orzumdagi shahar” mavzusida me’moriy kompozitsiya ishlash
Ta’limiy maqsad: tasviriy san’atning turlari, janrlari, oqim va yo‘nalishlari, ijodkor rassomlar, dizayn, kompozitsion faoliyat, kitobat san’ati haqidagi ma’lumotlar bilan tanishtirish va ko‘nikma va malakalarini shakillantirish.
Tarbiyaviy maqsad: tasviriy san’at to‘garaklarida olgan bilimlarini, o‘zlashtirgan amaliy kompetensiyalarini shakillantirish, amaliy topshiriqlarni bajarishda, o‘z mahoratlarini oshirib borish, ijodiy faoliyat bilan bog‘liq bo‘lgan rassomlik, haykaltaroshlik, dizaynerlik, me’morlik kabi kasblar haqida tasavvurga ega bo‘lish hamda kasb-hunar egallashga yo‘naltirish.
Rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilarning badiiy ijodiy qobiliyatlari, badiiy - estetik didlarini o‘stirish, tasviriy malakalarini va mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish.
Mashg‘ulot metodi: tushuntirish, savol-javob, suhbat, amaliy, yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.
Jihozi: darslik, tarsviriy san’at mavzuga doir ko‘rgazmalar, rasmlar, qalamlar, proyektor, tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.
O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:
O‘zini o‘zi rivojlantirish kompetensiyasi:
o‘zining qiziqishlariga ko‘ra qobiliyatlarini namoyon qila olish;
shaxsiy gigiyena va texnika havfsizligi qoidalariga rioya qilish.
Milliy va umummadaniy kompetensiya:
san’at asarlarini tushuna olish va undan zavqlanish.
I. Tashkiliy qism: dars uchun yetarli miqdorda zarur ashyolar hozirlanadi.
Doskaga dars mavzusi va tegishli ma’lumotlar yozib qo‘yiladi.
II. Darsning borishi:

№	Bo‘limlar	Vaqti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O‘tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O‘quvchilarni rag‘batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

Inson hamisha nimalarnidir orzu qilib yashaydi. Bu orzular uni yangilikka intilishga undaydi. Bu istak, birinchi navbatda, yashash sharoitimizda o‘z aksini topadi. Shu tariqa har xil loyihalar yaratilib, orzu-istaklarimizni tasvirlashga intilamiz. Bu intilishlar natijasida yurtimiz yangicha qiyofa kasb etib bormoqda. Bunda, albatta, yangi loyihalar ijodkorlari – me’morlar, dizaynerlar, rassomlar, amaliy san’at ustalari va quruvchilar ijodiy mehnatining o‘z o‘rni bor. Milliy me’moriy an’analar asosida qurilgan binolarga Toshkent shahridagi machitlar, Islom sivilizatsiyasi markazi (96-rasm) kabi inshootlarni kiritish mumkin. Samarqand, Buxoro, Xiva kabi shaharlarda sharqona an’analar asosida qurilgan qadimiy me’moriy obidalarda gumbaz, minora, peshtoq, ravoq kabiqismlar bo‘lgan. Qadimiy me’morchilikda eshik va derazalar, taxmonlar ham

o‘zigaxoslik kasb etadi. Bunday elementlardan zamonaviy me’morchilikda ham foydalanib kelinmoqda.

96-rasm. Islom sivilizatsiyasi markazi. Maket

Me’morchilikning rivojlanishida milliy an’analardan tashqari dunyo arxitekturasida kuzatilayotgan yangiliklar ham muhim rol o‘ynaydi. Yaqin yillarda bunyod etilgan “Humo arena” (98-rasm), “Bunyodkor”, “O‘zbekiston” sport arenalari, Alisher Navoiy nomidagi milliy bog‘ va milliy kutubxona, “International”, “Hyatt Regency” kabi mehmonxonalar, O‘zbekiston Milliy banki, banklar assotsiatsiyasi (97-rasm)binolari zamonaviy shahrimiz ko‘rinishining o‘ziga xos me’moriy bezagidir. Shuningdek, viloyatlarda ham bir qator zamonaviy inshootlar bunyod etilmoqda.

III.Mustahkamlash:

Mahallangizdagi estetik jihatdan e’tiborsiz bo‘lgan devor yuzasiga “Do‘stlik”, “Ona yurtim”, “Baxtli bolalik” mavzularida graffi ti tasvirlari uchun kompozitsiya yarating.

IV.Baholash: to‘garak a’zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, mashg‘ulotda faol qatnashgan o‘quvchilar rag‘batlantirish.

V.Uyga vazifa: mavzuga oid tasvirlar ishlash.

O‘IBDO‘: ______________________ ______________ ______________

(imzo) *(sana)*

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: “Orzumdagi shahar” mavzusida me’moriy kompozitsiya ishlash. Nazorat ishi – 5. Yozma va ijodiy ish

Ta’limiy maqsad: tasviriy san’atning turlari, janrlari, oqim va yo‘nalishlari, ijodkor rassomlar, dizayn, kompozitsion faoliyat, kitobat san’ati haqidagi ma’lumotlar bilan tanishtirish va ko‘nikma va malakalarini shakillantirish.

Tarbiyaviy maqsad: tasviriy san’at to‘garaklarida olgan bilimlarini, o‘zlashtirgan amaliy kompetensiyalarini shakillantirish, amaliy topshiriqlarni bajarishda, o‘z mahoratlarini oshirib borish, ijodiy faoliyat bilan bog‘liq bo‘lgan rassomlik, haykaltaroshlik, dizaynerlik, me’morlik kabi kasblar haqida tasavvurga ega bo‘lish hamda kasb-hunar egallashga yo‘naltirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilarning badiiy ijodiy qobiliyatlari, badiiy - estetik didlarini o‘stirish, tasviriy malakalarini va mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish.

Mashg‘ulot metodi: tushuntirish, savol-javob, suhbat, amaliy, yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Jihozi: darslik, tarsviriy san’at mavzuga doir ko‘rgazmalar, rasmlar, qalamlar, proyektor, tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

axborot manbalaridan (ommaviy axborot vositalari: jurnal, gazeta, televizor, radio audio-video yozuv, kompyuter) foydalana olish;

media vositalardan zarur bo‘lgan axborotlarni izlab topa olish;

topshiriqlarni bajarishda media madaniyatga rioya qilish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

inson mehnatini yengillashtiradigan, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish.

I. Tashkiliy qism: dars uchun yetarli miqdorda zarur ashyolar hozirlanadi.

Doskaga dars mavzusi va tegishli ma’lumotlar yozib qo‘yiladi.

II. Darsning borishi:

№	Bo‘limlar	Vaqti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O‘tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O‘quvchilarni rag‘batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

“Orzumdagi shahar” mavzusida me’moriy kompozitsiya ishlashga kirishishdan oldin shaharning umumiy ko‘rinishi, undagi binolarning tuzilishi,ayniqsa, perspektiv qisqarishlarni belgilab olish kerak. Perspektiv qisqarishda bino, yo‘l, daraxtlar, yo‘ldagi odamlar, avtomobillar uzoqlashgan sari kichrayib borishini yodda tutish lozim. Mavzu

bo‘yicha kompozitsiya ishlashda quyidagilarga e’tibor qaratish muhim: binoning qanday maqsadda foydalanishga mo‘ljallangani, ko‘chada qanday ko‘rinishdagi inshootlar bo‘lishi, ko‘cha va uning atrofi da qanday qo‘shimcha obyektlar mavjudligi va shu kabilar**.**

97-rasm. Banklar assotsiatsiyasi (chapda) hamda O‘zbekiston Milliy banki binolari

98-rasm. “Humo arena” universal sport saroyi

III.Mustahkamlash:
Yakov chernixov zamonaviy shahar binolari loyihasi eskizlari.
IV.Baholash: to‘garak a’zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, mashg‘ulotda faol qatnashgan o‘quvchilar rag‘batlantirish.
V.Uyga vazifa: mavzuga oid tasvirlar ishlash.

O‘IBDO‘: ______________________ ______________ _____________
(imzo) *(sana)*

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Fotografiyada kompozitsiya

Ta’limiy maqsad: tasviriy san’atning turlari, janrlari, oqim va yo‘nalishlari, ijodkor rassomlar, dizayn, kompozitsion faoliyat, kitobat san’ati haqidagi ma’lumotlar bilan tanishtirish va ko‘nikma va malakalarini shakillantirish.

Tarbiyaviy maqsad: tasviriy san’at to‘garaklarida olgan bilimlarini, o‘zlashtirgan amaliy kompetensiyalarini shakillantirish, amaliy topshiriqlarni bajarishda, o‘z mahoratlarini oshirib borish, ijodiy faoliyat bilan bog‘liq bo‘lgan rassomlik, haykaltaroshlik, dizaynerlik, me’morlik kabi kasblar haqida tasavvurga ega bo‘lish hamda kasb-hunar egallashga yo‘naltirish.

Rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilarning badiiy ijodiy qobiliyatlari, badiiy - estetik didlarini o‘stirish, tasviriy malakalarini va mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish.

Mashg‘ulot metodi: tushuntirish, savol-javob, suhbat, amaliy, yangi bilim beruvchi, bilimlarni mustahkamlovchi.

Jihozi: darslik, tarsviriy san’at mavzuga doir ko‘rgazmalar, rasmlar, qalamlar, proyektor, tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

o‘zining fuqarolik burch va huquqlarini bilish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

san’at asarlarini tushuna olish va undan zavqlanish.

I. Tashkiliy qism: dars uchun yetarli miqdorda zarur ashyolar hozirlanadi.

Doskaga dars mavzusi va tegishli ma’lumotlar yozib qo‘yiladi.

II. Darsning borishi:

№	Bo‘limlar	Vaqti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O‘tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O‘quvchilarni rag‘batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

Fotografiya san’ati fotograf-rassomning ijodiy qarashlarini aks ettiruvchi, fotosurat yaratish texnologiyasiga asoslangan san’at turi hisoblanadi. Fotografi ya san’atining bir nechta janrlari mavjud. Ular rasmga tushirilayotgan predmet yoki obyekt mohiyatidan kelib chiqqan holda manzara, portret yoki turli xil vaziyat, kundalik hayot sahnalari kabi janrlarga ajratiladi. Fotografi yaning barcha janrlarida tasviriy san’atning kompozitsiya qoidalariga, jumladan, tasvir yaratishning vizual vositalari tizimi sifatida kompozitsiya, perspektiva, tasvir tonalligi va yorug‘lik qoidalariga amal qilinadi. Fotografi ya san’atida ham kompozitsiya qurishning o‘ziga xos jihatlarini inobatga olish talab etiladi. Masalan, suratga olishdan oldin obyektlarni kompozitsion muvozanatini saqlagan holda kadrga to‘g‘ri joylashtirish (kompanovka), vertikal, gorizontal, diagonal chiziqlarga asosan kadrni qurish fototasvirning ta’sirchanligini oshiradi. Kompanovka suratga olishning birinchi

bosqichi bo‘lib, kadrda fi guralarni bir-biriga nisbatan, kadr markaziga nisbatan to‘g‘ri joylashtirishni anglatadi.

101-rasm. To'g'ri kompanovka

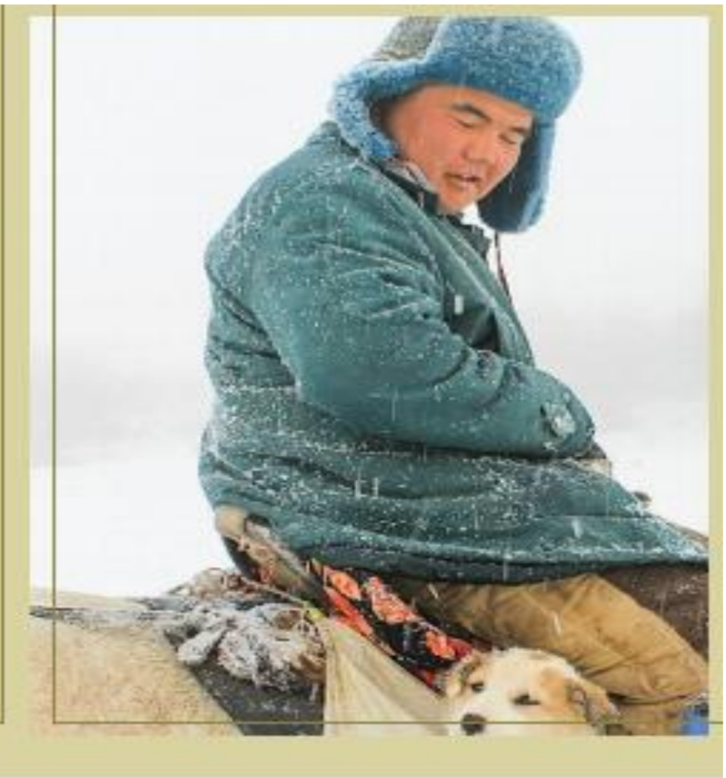

102-rasm. Noto'g'ri kompanovka

105-rasm. Fotografiyada portret. O'zbekiston xalq artisti Hikmat Latipov portreti

III.Mustahkamlash:

1. Fotografi ya san’atining qanday janrlarini bilasiz?
2. Fotografi ya san’atining tasviriy vositalari nimalardan iborat?
3. Ifodali kadr olishning asosiy shartlari qanday?

IV.Baholash: to‘garak a’zolarini yutuq va kamchilliklarini muxokama qilish, mashg‘ulotda faol qatnashgan o‘quvchilar rag‘batlantirish.

V.Uyga vazifa: mavzuga oid tasvirlar ishlash.

O‘IBDO‘: ________________________ _______________ _______________

(imzo) *(sana)*